

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ДО ПРОВЕДЕННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

На сучасному етапі розвитку науки все актуальніше постає питання підготовки молоді до проведення наукових досліджень. Упродовж останнього десятиліття провідні американські і європейські університети активно займаються підготовкою студентів до міждисциплінарних досліджень. Адже, саме такі дослідження сьогодні є і модою, і перспективою, і необхідністю.

З огляду на те, що підготовка студентів-філологів в Україні здійснюється у традиційній освітній парадигмі, особливого значення набуває рівень сформованості дослідницьких здібностей випускника педагогічного закладу, що відповідають вимогам сучасності. Суттєвою ознакою сучасних інноваційних процесів у галузі наукових досліджень є їхня міждисциплінарність. Міждисциплінарним називаємо дослідження, яке інтегрує у собі інформацію, дані, методи, інструменти, перспективи, концепції і/або теорії двох або більше дисциплін з метою глибшого розуміння або вирішення проблем, рішення яких виходить за рамки однієї дисципліни чи галузі [4].

Багато науковців приділяли чимало уваги науково-дослідній роботі як необхідному елементу підготовки педагога, зокрема, Н. Яковлева, З. Єсарєва та ін. Проблеми організації студентських досліджень висвітлено у працях І. Дагіте, М. Ковальової; місце та значення наукових досліджень студентів у системі вищої освіти – Л. Авдєєвої, Ф. Філіппова, В. Шостаковського; особливості організації міждисциплінарної науково-дослідної роботи студентів розглядали Є. Аксер, Т. Аусбург, А. Беляєва, С. Гарднер, В. Грін, Дж. Кляйн та ін.

На думку дослідниці Н. Погрібняк поняття “науково-дослідна робота” передбачає два вектори:

- 1) озброїти студентів необхідною інформацією про дослідницьку роботу, привити їм навички такої роботи;
- 2) будь-яка форма дослідницької роботи здійснюється під керівництвом викладача [1].

Незважаючи на численні напрацювання з питань організації науково-дослідної роботи студентів, детального вивчення вимагають аспекти, що стосуються підготовки студентів філологічного напрямку до проведення міждисциплінарних наукових досліджень. Підготовка сучасного філолога вимагає постійного перетину кордонів вузької спеціалізації, розуміння «мови» і методів дослідження інших наук.

Надзвичайно цінним є досвід організації науково-дослідної роботи студентів-філологів з метою проведення міждисциплінарних досліджень у Польщі. Така підготовка здійснюється у рамках Міждисциплінарних індивідуальних гуманітарних студій (МІГуС), що функціонують на базі

найбільших польських університетів, серед яких – Варшавський університет, Ягелонський університет, Вроцлавський університет, Познанський університет імені Адама Міцкевича та ін. МІГуС засновані на принципах ліберальної освіти (Liberal arts education), центром якої є студент і задоволення його освітніх потреб. Такі студії створені для активних і наполегливих людей, які можуть взяти на себе відповідальність за форму і ритм свого навчання.

Філологічна освіта в системі МІГуС реалізується шляхом інтеграції студентів у процес наукових досліджень у галузі лінгвістики та літератури. Тьютор (науковий керівник) здійснює індивідуальний контроль наукової діяльності студента, координуючи його на проведення міждисциплінарного дослідження, у якому лінгвістика поєднується з іншими науками. Студенти відвідують лекції і семінари на факультеті польської і класичної філології та спеціально організовані для них так звані модульні заняття (у формі тренінгу: міжкультурна комунікація, міжособистісна взаємодія, вступ до міждисциплінарних досліджень тощо). Важливим елементом навчання студентів за програмою міждисциплінарних індивідуальних гуманітарних студій є участь у міжнародних наукових турах, в ході яких студенти мають можливість відвідати лекції з філології та культурології у провідних університетах, поспілкуватися з відомими науковцями, попрацювати у бібліотеках і архівах, підібрати матеріали для своїх наукових робіт [3].

Таким чином, студії міждисциплінарного характеру, хоч і вимагають спеціальних навичок і відповідальності, все ж дозволяють студентам познайомитися з різними, іноді віддаленими галузями гуманітарних наук, та здійснити міждисциплінарні наукові дослідження.

Використовуючи досвід розвинених країн світу, українські університети мають суттєво зміцнити фундаментальний складник і в підготовці спеціалістів, і в наукових дослідженнях, давати студентам глибоке розуміння різних наук, навчити успішно реалізовувати наукомістку продукцію [2]. Навчальний процес у вищому навчальному закладі має ґрунтуватися на проведенні наукових досліджень викладачів і студентів. Це вимагає формування у студентів здатності самостійно проводити творчі, зокрема міждисциплінарні дослідження, сприяє розвитку в них бажання активно виражати себе в науковій діяльності тощо.

Що стосується підготовки студентів-філологів до проведення міждисциплінарних досліджень, на нашу думку, запровадження в українських вищих навчальних закладах міждисциплінарних індивідуальних гуманітарних студій на зразок тих, що існують в Польщі та в деяких українських університетах є найбільш ефективним способом формування готовності майбутніх філологів до міждисциплінарної наукової діяльності.

Література

1. Погребняк Н. М. Науково-дослідницька робота студентів у ВНЗ України / Н. М. Погребняк // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія: Зб. ст. – Ялта : РВНЗ КГУ, 2008. – Вип. 20. – Ч. 2. – С. 163–169.

2. Хоружий Г. Інноваційність як принцип діяльності вищої школи / Г. Хоружий // Вища шк. – 2010. – № 11. – С. 14 – 25.
3. MISH Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu [Електронний ресурс].
Режим доступу
http://www.mish.amu.edu.pl/Podstrony/amu_eminence/liberal_education.html
4. US National Academy of Sciences, National Academy of Engineering and Institute of Medicine. Facilitating interdisciplinary research. — Washington, DC: National Academies Press, 2004. — 332 p.